

Уместо предговора

Слушајући и пратећи прве изјаве новог патријарха Иринеја Српског, лако смо могли уочити да су наслови који доминирају у нашој (претежно сензационалистичкој) штампи, везани за патријархов позив папи у Србију и подршку европским интеграцијама Србије. Само, некако ми изненађујуће звучи да овакве „световне“ теме доминирају већ у првом обраћању јавности духовног поглавара. Мишљења сам да кривица лежи на медијима жељних контроверзних наслова и световних тема, па свесно и намерно игноришу друге поруке Његове Светости које су од већег духовног значаја за православну паству.

Овакав однос другосрбијанских медија који су успоставили својеврсни монопол на јавну реч није случајан, јер су они једноставно навикли да селективно и пристрасно извештавају о овако важним догађајима. То само потврђује библијску изреку о онима који очи имају, а не виде; уши имају, а не чују.

Уз највеће поштовање према његовој Светости узимам слободу да продискутујем на тему односа Цркве према европским интеграцијама, као и о посети папе Србији. Желео бих јасно и недвосмислено да поменем да овим чланком не желим да критикујем ради критике, нити да уносим некакву смутњу и раздор. Доста нам је и свађа, и размимоилажења, и претераног критицизма, и неслоге, која је на нашу народну несрећу, својствена нама Србима.

Сви смо свесни да Црква има озбиљних изазова у савременом друштву, и уместо да чујемо више о темама од суштинског значаја за православље ми смо од првог интервјуа патријарха, захваљујући новинама, могли да чујемо само позив папи и подршку европским интеграцијама. С дубоком уверењем тврдим да наша највећа брига не треба да буде папина посета Србији, нити двојба око евро-атлантских интеграција, него озбиљни унутрашњи проблеми који се тичу јачања јеванђељске мисије Цркве међу Србима; тим истим Србима, који се баш нису показали као најревноснији верници и патриоте, нити достојни следбеници Светога Саве.

Црква и Европска унија

У разматрању односа Цркве и једне световне организације као што је ЕУ, треба прилазити са великим опрезом и обазривошћу. Али, наравно, наше новинарство (доминантно другосрбијанско) жели да сензионалистичким темама и одговорима окити своје странице, те инсистира на сасвим приземним питањима које су од другоразредног значаја за Православну цркву и патријарха.

Не могавши избећи оваква питања од стране новинара, наш патријарх Иринеј каже: „Ми сматрамо да смо читавом својом историјом у Европи и сигурно желимо у ту заједницу породице народа. Ми ћемо пристати на све што не буде на штету и на штрб нашег културно-историјског идентитета. Са надом да ће Европа поштовати наш идентитет и културу, и уважити нашу православну веру. Нема потребе да зазиремо од европске заједнице“ и напоменуо услов да „будемо поштовани као народ и држава“ [\[1\]](#).

Сви смо свесни да и у друштву, међу парламентарним странкама и међу православним, владају различита мишљења о сврсисходности европских интеграција. Прво, не бих се могао сложити да постоји консензус у којем сви желе у Европску унију. Штавише, сви смо свесни да и у круговима Цркве постоје оштри противници европских интеграција, почев од Светог владике Николаја Српског, који говори о модерној европској потрошачкој и хедонистичкој култури и цивилизацији као „белој демонији“, преко Владике Атанасија Јевтића и његове дефиниције „еврослинаваца“, до Владимира Димитријевића и његовог поимања процеса „евроунијаћења“. [\[2\]](#)

Пре свега, већина православних верујућих интелектуалаца који се баве политичким и социјалним појавама у српском друштву веома је критички настројена и скептична према целисходности и корисности даљих европских интеграција Србије у условима када ЕУ ствара квази-државу на српском Косову, и нажалост, има разлога да зазире. Исти људи, скептици су и према погубној економској политици коју води политичка владајућа клика у спрези са тајкунима и међународним финансијским институцијама,

Истакао бих да ни у време безбожног комунизма комунистички властодршци нису имали толико смелости и били толико бестидни да Цркви наметну самоуправљачку и социјалистичку идеолошку мантру. У та смутна времена, незавидне материјалне ситуације, народне равнодушности и антипатије према Цркви и удбашких насртаја, патријарх Герман је одолевао искушењима и није постао део комунистичког идеолошког наклапања о социјалистичком рају који чека братске југословенске народе. Због тога, не видим разлог да у данашњим условима духовне обнове и широке народне подршке,

материјалне независности, престанка прогона цркве (а у многим стварима отворене државне подршке и сарадње), да Црква пада у искушење да усвоји властодржачку мантру о неминовности европских интеграција Србије, или што каже Владимир Димитријевић, екстремистичке и фаталистичке паролe „Европа или Смрт“. Због тога, ни ја не желим да ме Црква убеђује у исправност пута интеграција у „просвећену европску заједницу народа“. По тим питањима, сваки правослазни верник има право на своје мишљење о политичким и друштвеним појавама у друштву, иако то право нико не одриче ни патријарху нити владикама.

Колико Европа поштује наш народ, идентитет и државу, најбоље показују примери санкција, бомбардовања, дивљачке представе и клеветања о Србима, подршка албанским терористима, или, како Владимир Димитријевић каже: „Да... у Европу која је српску индустрију уназадрила за четрдесет година. У Европу која гони српске „ратне злочинце“, а власт на Косову предаје бившим вођама УЧК. У Европу која допушта Шиптарима да некажњено спаљују цркве и манастире. У Европу која тим злотворима помаже да Косово „етнички очисте“ од Срба, као што је раније помогла протеривање Срба из Крајине, Славоније и једног дела Босне. У Европу која диже хајку на Караџића и Младића као на дивље звери, док Кушнер слави Изетбеговића као представника Доба просвећености“. [3]

Толико о поштовању; да не дужим; већ је довољно речено о „политичким и економским заслугама“ ЕУ према Србији. Моје лично мишљење је да због свих наведених разлога, потребно поставити однос Србије и ЕУ на нов колосек, и као услов свих услова тражити поштовање територијалног интегритета Србије.

Наша косовска браћа

Када је у питању његово устоличење у Пећкој патријаршији патријарх се нада да ће проћи без проблема па каже: „Ја се надам да ће бити довољно свести око нашег одласка у центар наше цркве и да ће браћа са Косова схватити да то није никаква провокација, већ да се тим свечаним чином само наставља традиција устоличења наших патријарха“. [4]

Нажалост, ја не разумем шта је Патријарх хтео да каже. Ако под браћом са Косова подразумева косовске Србе, не видим никакав повод за провокације. Ако под браћом са Косова мисли на представнике албанског злочиначког и мафијашког режима и

представнике ЕУЛЕКСА, онда смо у великом проблему. Верујем да ће „брат“ Хашим Тачи бити веома задовољан када буде примио молбу српског патријарха да дође на подручје „данашње Дарданије“ и тиме имплицитно призна „нови политички реалитет“.

На крају, ипак се надам да ће бити довољно трезвености и разума и да нећемо од брата Каина тражити дозволу, и од крвника благослов, да устоличимо патријарха на вековној српској земљи.

Папина посета и пацовски канали

Коначно да се осврнемо на речи патријарха Иринеја поводом, евентуалне, папине посете. Његова светост каже: „Можда је крајње време да дође до једног таквог сусрета, да једни другима кажемо шта имамо да кажемо. И да једни и други после могу да размисле о свему. Јер свака деоба није позитивна ствар. Та деоба између истока и запада траје вековима. Можда је време дошло да о том проблему приступимо на најозбиљнији начин. А како се може приступити ако нема разговора и контаката. Према томе, тај догађај и сусрет је неопходан да би почели да се решавају проблеми који су се толико наталожили да смо се много удаљили једни од других“. [\[5\]](#)

Слажем се са патријархом да деоба и расколи нису позитивна ствар. Али чија деоба и чији раскол? Колико нам је познато, ми православни, наши Патријарси и свети, тврде да смо ми Једина Апостолска Црква, док су католици расколом сами себи одсекли животворну Боготворну црквену нит са Светоотачком црквом. Из тога следи закључак да су се они удаљили од нас, а не ми од њих. И како се може замислити помирење Католичке и Православне цркве, када један до другог у именовану светих, такве јединствене Цркве, стоје: Алојзије Степинац и исповедник вере и мученик старац Вукашин. Сама помисао, да су крволок Степинац и православни мученик Вукашин заједно свети у Божјим очима, за мене лично је богохулна. А таквих примера је много.

Затим и ово ваља сагледати: могли бисмо имати разумевања да је папи упућен позив, примера ради, 1084. године, тј, 30 година након раскола. Међутим, пошто се ради о 2010, односно 956 година од раскола, морамо имати у виду историјски контекст и несрећну историју односа Српске православне и Католичке цркве.

Имајући у виду сву немилосрдност и лукавство католичког прозелитизма према православним Србима, да не помињем друге православне, (а историју унијаћења Срба, све до несрећне краљевине СХС, можете прочитати у изврсној студији владике Атанасија Јевтића [\[6\]](#)), упитао бих: "Зашто позивамо папу у визиту Србији?" И не само да га позивамо, него не постављамо никакве предуслове. Зашто једна Русија, која чак и нема тако крваву историју прогона од стране Католичке цркве (изузев агресивнијег унијаћења на територији Украјине), зашто она није позвала папу у Русију? Зашто они нису показали толерантност, ентузијазам за дијалог са папом? А не знам да ли би се ико од нас и усудио да каже да је Руско православље мање боголико него наше?

Ми, Срби, требало би, а и морамо, да инсистирамо на извињењу за сва почињена зла према нама, управо као што су то урадили и Јевреји. Ватикан се извинио Израелу и јеврејском народу речима: "Дубоко жалимо због грешака и пропуста оних синова и кћери Цркве... Црква... свесна свог заједничког порекла са Јеврејима, мотивисана јеванђелским духом љубави, без политичких замисли, жали због мржње, прогонстава и ширења било када, било које форме и извора антисемитизма директно против Јевреја. Поново, заједно са вама осуђујемо антисемитизам и расизам, изјавио је папа јеврејским лидерима у Стразбуру 1988. године" [\[7\]](#).

Па, реците ми, зар и ми не би требало да инсистирамо на сличном извињењу, и то не генералном и општем, већ конкретном извињењу, именованом злочинима почињеним над нашим народом. Мишљења сам да, једино ако дође до дубоког и искреног извињења, могуће је започети преговоре о краткој, формалној и официјелној посети папе државном руководству и католичкој пастви у Србији, са обавезном успутном станицом у Јасеновцу.

Извињење за све злочине, крвава прогањања, прозелитизам, покрштавања, Јасеновац, Степинца, пацовске канале за Павелића и остале кољаче-усташе, минимум је минимума, који дугујемо нашим прецима. Само под тим условима и уз чврсто обећање да ће преиспитати одлуку о Алојзију Степинцу као свецу (најпознатијем србомрзитељу на речима и на делу), папа, као представник и симбол католицизма, може посетити Србију. Једноставно, ми немамо морално право да одбацимо историјско страдање нашег народа од стране Ватикана, и да се правимо, као да се ништа није десило.

Уместо закључка

Још једном желим да напоменем да моја полемика не долази из потребе пуког

критицизма, него, као прилика да се покрене дијалог о целисходности папине посете Србији: односу Цркве и државе; потребе да се Црква не замара превише кроз политикантске приче и оптерећује владајућу идеолошком мантром.

Док размишљам о оваквом исходу првог патријарховог обраћања јавности, пре свега имам у виду колективно лудило које влада медијском сценом и интелектуалном сфером друштва, па стоји чињеница да ни патријарх, као ни други људи у Србији, не могу бити потпуно имуни на ово гебелсовско колективно испирање мозга од стране политичког режима и њихових медијских модула, који нам главе напунише причама о смртном греху порицања и преиспитивања „светог европског пута“ Србије.

Погледајмо сад овако: иако Његова Светост има драгоцену дугогодишњу искуство у управљању епархијом, евидентно је да ситуација, када су све очи упрте у њега (пре свега медијске и пре свега другосрбијанске) није нешто на шта је навикао. Неискуство патријарха у тражењу равнотеже између проповедања бескомпромисне истине и подобности политичком естаблишменту и медијским могућима, изгледа да је евидентна. То је показано и „контроверзном“ изјавом о исламу и муслиманима, па онда накнадним извињењем. Мада морам напоменути да главна кривица лежи на жутом таблоиду *Блицу* који је изјаву извукао из контекста и тиме још једном показао своје истинске намере.

Такође, претпостављам и то да патријарх има жељу да настави пут упокојеног патријарха Павла, кога је ценио и уважавао и један део другосрбијанске Србије, на челу са Борисом Тадићем (они су, иначе, чули само оно што су желели да чују од упокојеног патријарха Павла). Наравно да се од патријарха очекује много више флексибилности и дипломатског такта и вештине него са позиције владике, али наравно не по сваку цену и не науштрб истине и правде. Сама чињеница да је самопрокламовани верски експерташ Мирко Ђорђевић веома задовољан изјавама Патријарха показује да је флексибилност доведена до крајње границе. Због тога на том путу тражења мере, умерености и обазривости у ставовима према спољњем свету, истина не сме да заврши као колатерална штета. Тачно је да се свету не може угодити, посебно не другосрбијанском. Но, ипак, ми не треба да се плашимо да искажемо своје мишљење; и нама не треба одобрење од другосрбијанаца који доминирају медијском и политичком сценом; ми треба да будемо у њиховим очима „луди Христа ради...“ (1Кор. 4,10), јер је једино полуистина гора од лажи. Та полу-истина је као змија нечујна и скривена, долази тихо као крадљивац и кад се најмање очекује, и кад јој се најмање надамо, појави се да трује људска срца.

Зато, не бих хтео да моју жељу за искреном дискусијом, неки виде као „прекомерну

употребу силе“, сумњичавост, ситничавост и жељу да се буде већи православац од патријарха. То ми није била намера. Мој став је везан за политичко и друштвено деловање и оцене, а не за духовне теме и дискусије.

Коначно, желео бих да честитам патријарху на избору, са срдачном жељом да у ово смутно време мудро и с љубављу води нашу Цркву утабаним православним стазама наших светих богоугодних предака, патријараха и владика!

[1] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/98385

[2] <http://www.vidovdan.org/arhiva/print1158.html>

[3] <http://www.vidovdan.org/arhiva/print1158.html>

[4] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/98385

[5] <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/174003/Patrijarh-Irinej-Krajnje-vreme-za-susret-sa-papom>

[6] <http://www.spcportal.org/forum/index.php?topic=1472.0>

[7] <http://imanade.tripod.com/sadrzaj/2-2.html>